

Sygn. akt II UK 159/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)
SSN Zbigniew Hajn (sprawozdawca)
SSA Bohdan Bieniek

w sprawie z wniosku J. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 24 marca 2015 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 13 czerwca 2013 r.,

- 1. oddała skargę kasacyjną,**
- 2. zasądza od Skarbu Państwa (kasa Sądu Apelacyjnego) na rzecz adwokata J. O. 120 (sto dwadzieścia) zł, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

J. S. odwołał się od decyzji organu rentowego z dnia 27 lipca 2011 r. odmawiającej mu prawa do emerytury. W odpowiedzi na odwołanie organ emerytalny - Oddział ZUS w W. - wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 30 maja 2012 r. Sąd Okręgowy odwołanie J. S. od zaskarżonej decyzji oddalił.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że J. S., urodzony 8 sierpnia 1950 r., złożył 4 czerwca 2011 r. wniosek o emeryturę. W okresie od 1 kwietnia 1986 r. do 1 stycznia 1999 r. odwołujący się pracował w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc w W. jako kierownik Działu Administracyjno-Ekonomicznego. Jego obowiązki polegały na nadzorowaniu i organizacji pracy w jednostkach podległych, tj. sekcji gospodarczej, sekcji żywienia, kuchni, pralni, szwalni, sporządzaniu sprawozdań z działalności pionu administracyjno-gospodarczego, nadzór nad podległymi jednostkami. Z tytułu wykonywanej pracy od 1 lipca 1989 r. ubezpieczony otrzymywał dodatek za szkodliwe warunki pracy. W 1992 r. zachorował na wirusowe zapalenie wątroby typu C, upatrując przyczyn choroby w wykonywanej pracy. Jego prośba o wydanie świadectwa pracy w warunkach szczególnych, została załatwiona odmownie. Odwołujący się nie był bezpośrednio zatrudniony przy zbieraniu lub transporcie odpadów niebezpiecznych, które wchodzą w skład odpadów szpitalnych. Sąd ustalił, że zakres jego obowiązków nie stwarzał zagrożenia zarażeniem wirusem WZW typu C. W rezultacie Sąd stwierdził, powołując się na opinię biegłej, że od 1 kwietnia 1986 r. do 1 stycznia 1999 r. odwołujący się nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze pracy w warunkach szczególnych.

Dokonując oceny prawnej żądania odwołującego w świetle powyższych ustaleń, Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.; ze względu na datę decyzji powinno być: jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli; 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym

charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. „Dotychczasowe przepisy” w rozumieniu powołanego unormowania, to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.), a w szczególności § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia, zgodnie z którym prawo do emerytury nabywa pracownik, który osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Okresem zatrudnienia wymaganym do uzyskania emerytury jest, według § 3 cytowanego rozporządzenia, okres 25 lat dla mężczyzn. Prace w szczególnych warunkach, to w świetle § 1 ust. 2 rozporządzenia, prace wymienione w § 4 - 15 oraz załączniku do rozporządzenia. W ocenie Sądu, odwołujący się, mając wiek uprawniający do wcześniejszej emerytury w dacie złożenia wniosku (60 lat), nie legitymował się 15-letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych w rozumieniu cytowanych wyżej przepisów. Dlatego Sąd Okręgowy uznał, że zaskarżona decyzja była prawidłowa, a odwołanie należało oddalić na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W apelacji od tego wyroku odwołujący się wskazał, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia. W związku z tym okres jego pracy w Instytucie należy potraktować jako okres pracy w warunkach szczególnych. Od 1 kwietnia 1986 r. do dnia 24 czerwca 2012 r. otrzymywał „dodatek szkodliwy” (dowód świadectwo pracy, listy płacowe odzwierciedlające poszczególne składniki wynagrodzenia). Ponadto, Sąd Okręgowy nie odniósł się do jego zatrudnienia od 5 listopada 2007 r. do 31 marca 2011 r. w Poczcie Polskiej jako listonosza zatrudnionego w warunkach szczególnych wymienionych w wykazie A dział 8 poz. 22 pkt. 1 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 33 Ministra Łączności z dnia 16.05.1983 r. w sprawie wykonywania prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu łączności (3 lata 5 miesięcy zgodnie z załączonymi umowami o pracę). Podkreślił też, że ma 62 lata, 42,5 letni staż pracy,

18 lat przepracowanych warunkach szkodliwych oraz 3,5 roku w warunkach szczególnych w Poczcie Polskiej razem 21 lat i pół roku.

Wyrokiem zaskarżonym rozpoznawaną skargą kasacyjną Sąd Apelacyjny oddalił apelację odwołującego się od powyższego wyroku Sądu pierwszej instancji.

Sąd, rozpatrując żądania J. S. w świetle art. 184 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej i w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r., stwierdził, że apelujący w dacie wydawania zaskarżonej decyzji miał wymagany ustawą wiek 60 lat oraz legitymował się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 27 ustawy w wymiarze co najmniej 25 lat. Udowodnione okresy wynoszą bowiem 31 lat 6 miesięcy i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Jednakże odwołujący się nie udowodnił co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wskazywał on na dwa okresy kwalifikujące jego pracę jako pracę w szczególnych warunkach. Pierwszy, to okres zatrudnienia w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc od 1 kwietnia 1986 r. do 24 czerwca 2003 r. wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierownika Działu Administracyjnego potwierdzony świadectwem pracy z 7 czerwca 2011 r. Drugi, to okres wykonywania pracy na stanowisku listonosza w pełnym wymiarze czasu pracy w Centrum Sieci Pocztovej Oddział Rejonowy W. Z. Urząd Pocztowy P. 1 od 25 grudnia 2007 r. do 31 marca 2009 r. Udowodnienia wymagało więc, czy ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. ma 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, okres zatrudnienia od 25 grudnia 2007 r. do 31 marca 2009 r. w Centrum Sieci Pocztovej Oddział Rejonowy W. Z. Urząd Pocztowy P. 1 na stanowisku listonosza w ogóle nie mógł być brany pod uwagę, ze względu na warunek spełnienia wymaganych okresów pracy w szczególnych warunkach do 1 stycznia 1999 r. Dlatego zarzut niedokonania jego kwalifikacji jako okresu pracy w szczególnych warunkach jest nieuzasadniony. Z kolei okres zatrudnienia w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc od 1 kwietnia 1986 r. do 1 stycznia 1999 r., wynosi tylko 12 lat 9 miesięcy. Ubezpieczony nie przedstawił świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w W., bowiem pracodawca odmówił wydania tego dokumentu, twierdząc że odwołujący się, ze względu na zakres obowiązków, nie miał możliwości zarażenia się chorobą WZW typu C, ponieważ nie miał

bezpośredniego kontaktu z krwią. Sąd Okręgowy poddał ten okres analizie pod kątem zatrudnienia skarżącego w szczególnych warunkach, zażądał akt osobowych skarżącego z Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w W. oraz dopuścił dowód z opinii biegłej z zakresu BHP celem stwierdzenia, czy ubezpieczony w okresie od 1 kwietnia 1986 r. do 1 stycznia 1999 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy świadczył pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia z 1983 r., a jeśli tak to w którym punkcie wykazu stanowiącego załącznik do cytowanego rozporządzenia było wymienione jego stanowisko oraz, ile wynosił łączny staż zatrudnienia w warunkach szczególnych. Biegła, która poddała analizie zakres obowiązków odwołującego się stwierdziła, że nie był bezpośrednio zatrudniony przy zbieraniu i transporcie odpadów niebezpiecznych, które wchodzą w skład odpadów szpitalnych, a zakres jego obowiązków nie stwarzał zagrożenia zarażenia wirusem WZW typu C. Biegła podkreśliła też, że zawarty w załączniku A dziale XII (w służbie zdrowia i opiece społecznej) rozporządzenia z 1983 r. katalog prac uznanych jako prace wykonywane w szczególnych warunkach, nie uwzględnia prac w szpitalach lub oddziałach gruźliczych i chorób płuc. Sąd Apelacyjny dodał, że także wydane na podstawie § 1 ust. 2 oraz w związku z § 19 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej (Dz.Urz.MZ z 1983 r. Nr 8, poz. 40, zm. Dz.Urz.MZiOS z 1989 r. Nr 2, poz. 2.5) w załączniku nr 1 Wykaz A Dział XII zawierający wykaz stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę nie wymienia stanowiska Kierownika Działu Administracyjno-Ekonomicznego. Słuszne jest stanowisko biegłej, że skarżący w okresie zatrudnienia w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc w W. nie pracował w warunkach szczególnych. Skoro apelujący, biorąc za podstawę okres od 1 kwietnia 1986 r. do 1 stycznia 1999 r., nie ma 15 lat pracy w szczególnych warunkach (okres zatrudnienia w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc w W. od 1 kwietnia 1986 r. do 1 stycznia 1999 r. to jedynie 12 lat i 9 miesięcy), zbędne było przeprowadzanie dowodu z opinii biegłej na okoliczność pracy skarżącego w warunkach

szczególnych. Ocena charakteru i warunków pracy była więc zbędna. Z tej przyczyny zbędne też było przeprowadzanie dowodu z zeznań świadka R. P. na okoliczność pracy skarżącego w warunkach szczególnych. Dlatego Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c.

W skardze kasacyjnej ubezpieczony zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w całości.

W zakresie podstawy naruszenia prawa materialnego skarżący zarzucił naruszenie: (1) art. 46 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1, 2, 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez ich niezastosowanie w trakcie rozpoznania sprawy skutkującego uznaniem, że odwołujący się nie nabył przed 31 grudnia 2008 r. prawa do emerytury, podczas gdy w świetle zebranych oraz zgłoszonych w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji wniosków dowodowych (nieuwzględnionych z tej przyczyny, że Sąd pierwszej instancji nie wziął pod uwagę możliwości nabycia przez odwołującego się prawa do emerytury na podstawie powyżej wskazanych przepisów) odwołujący się spełnił przed 31 grudnia 2008 r. przesłanki do nabycia prawa do emerytury; (2) § 4 ust. 1 w związku z pkt 24 Działu XIV Wykazu A rozporządzenia z 1983 r., przez ich niezastosowanie, skutkujące bezzasadnym uznaniem, że odwołujący się nie wykonywał w okresie od 1 kwietnia 1986 r. do 24 czerwca 2003 r.) pracy w warunkach szczególnych, uprawniających do wcześniejszego uzyskania prawa do emerytury, gdy w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci akt osobowych odwołującego się (co zostało potwierdzone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku) pracował w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc (a zatem w jednostce, w której jako podstawowe wykonywane są przez personel medyczny prace określone w Dziale XII Wykazu A), zaś jako kierownik Działu Administracyjno-Ekonomicznego, do którego obowiązków należał m.in. dozór inżynieryjno-techniczny w zatrudniającej odwołującego się jednostce, odwołujący się wykonywał prace w szczególnych warunkach określone w pkt 24 Działu XIV Wykazu A rozporządzenia przez okres wymagany na podstawie § 4 ust. 1 rozporządzenia do uzyskania prawa do niższego wieku emerytalnego.

Skarżący zarzucił także naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy tj.: (1) art. 378 § 1 k.p.c., przez nierozpoznanie w granicach

apelacji stanu faktycznego istniejącego w sprawie pod kątem wszystkich przepisów prawa uzasadniających ocenę zasadności wniosku odwołującego się o przyznanie prawa do emerytury z uwagi na pracę w szczególnych warunkach i nieuzasadnione ograniczenie się przez Sąd drugiej instancji do oceny jednej podstawy do przyznania Odwołującemu emerytury określonej w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, podczas gdy odwołujący się nigdy nie wskazywał, że przepis ten stanowi jedyną podstawę do jego wniosku o przyznanie prawa do emerytury, czym Sądy obu instancji i tak nie byłyby związane i byłyby zobligowane rozpoznać sprawę pod kątem wszystkich obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa, w tym również art. 46 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS; (2) art. 386 § 4 k.p.c., przez oddalenie apelacji odwołującego się od wyroku Sądu pierwszej instancji, w sytuacji istnienia oczywistych podstaw do uchylenia tego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej Instancji z uwagi na konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości z uwagi na nieuzasadnione: (a) ograniczenie okresu będącego przedmiotem badania Sądów obu instancji w zakresie okresu pracy odwołującego się w szczególnych warunkach jedynie do 1 stycznia 1999 r., podczas gdy takie ograniczenie nie znajdowało podstaw w stanie prawnym uzasadniającym przyznanie odwołującemu się prawa do wcześniejszej emerytury, (b) pominięcie przez Sąd pierwszej instancji wniosków dowodowych zmierzających do wykazania faktycznego zakresu obowiązków oraz faktycznego zakresu prac wykonywanych przez odwołującego się w ramach stosunku pracy, uzasadniających stanowisko, że odwołujący się, w ramach wykonywanej pracy, wykonywał prace w warunkach szczególnych, określone w pkt 24 Działu XII Wykazu A rozporządzenia.

Pełnomocnik skarżącego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu podstaw skargi pełnomocnik ubezpieczonego wskazał w szczególności, że Sąd drugiej instancji, całkowicie pominął, że stan faktyczny istniejący w sprawie uzasadnia ustalenie, że odwołujący się spełnił przesłanki do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury, określone w art. 46 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy, których spełnienie należy oceniać nie na 1 stycznia 1999 r., lecz do 31 grudnia 2008 r. Sąd pominął te wnioski, podczas gdy w miejscu

pracy odwołującego się funkcjonowało laboratorium środowiskowe dokonujące badania prątków gruźlicy, a zatem były wykonywane (przez personel medyczny) prace przy pobieraniu prób i badaniach w warunkach i na stanowiskach pracy szkodliwych dla zdrowia (Dział XII pkt 6 Wykazy A rozporządzenia). Skarżący, jako kierownik Działu Administracyjno-Ekonomicznego, wykonywał czynności z zakresu dozoru inżynieryjno-technicznego w miejscu pracy, gdzie personel medyczny wykonywał prace określone powyżej (Dział XIV pkt 24 Wykazu A rozporządzenia). Wykonywał więc w warunkach szczególnych prace, uprawiające go, zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia, prawo do wcześniejszej emerytury, niemniej jednak nie na podstawie art. 184 Ustawy, z dniem 1.01.1999 r., lecz w okresie późniejszym na podstawie art. 46 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy. Sądy obu instancji nie dokonały subsumcji istniejącego stanu faktycznego pod kątem wskazanych powyżej przepisów, co doprowadziło do daleko idącego uproszczenia, że jeżeli odwołujący się nie miał wymaganego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych na dzień 1 stycznia 1999 r., to zbędna była analiza okresów jego pracy w warunkach szczególnych. Tymczasem, Sądy były zobligowane do przeprowadzenia postępowania dowodowego pod kątem spełnienia przez odwołującego się przesłanki pracy w szczególnych warunkach, uprawiającej go do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 46 w związku z art. 32 o emeryturach i rentach z FUS, czego jednak uczyniły.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z ustaleniami przyjętymi w podstawie zaskarżonego wyroku, skarżący był zatrudniony w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc od 1 kwietnia 1986 r. do 24 czerwca 2003 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku Kierownika Działu Administracyjno-Ekonomicznego oraz od 25 grudnia 2007 r. do 31 marca 2009 r. na stanowisku listonosza w pełnym wymiarze czasu pracy w Centrum Sieci Pocztovej Oddział Rejonowy W. Z. Urząd Pocztowy P. 1. Sąd Apelacyjny uznał, że praca na stanowisku kierownika Działu Administracyjno-Ekonomicznego nie była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 w związku z art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd stwierdził, że

zawarty w załączniku A dziale XII (w służbie zdrowia i opiece społecznej) rozporządzenia z 1983 r., katalog prac uznanych za prace wykonywane w szczególnych warunkach, nie uwzględnia prac w szpitalach lub oddziałach gruźliczych i chorób płuc. Także wydane na podstawie § 1 ust. 2 oraz w związku z § 19 ust.2 tego rozporządzenia zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej w wykazie stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę, nie wymienia stanowiska kierownika Działu Administracyjno-Ekonomicznego. Ponadto, Sąd uznał, że w stanie faktycznym sprawy zbędne było dopuszczanie dowodu z opinii biegłego na okoliczność pracy skarżącego w warunkach szczególnych, skoro okres pracy od 1 kwietnia 1986 r. do 1 stycznia 1999 r. nie wystarcza do spełnienia warunku 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Skarżący zakwestionował tę ocenę zarzucając, że Sądy powinny były ocenić stan faktyczny w świetle art. 46 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Twierdzi, że zgodnie z tym przepisem, uprawnieni, którzy spełniają określone w nim w związku z art. 32 ust. 1, 2 i 4, przesłanki do nabycia wcześniejszej emerytury, również nabywają prawo do emerytury przed osiągnięciem wieku emerytalnego określonego w art. 27 ust. 2 i 3, jeżeli przesłanki do nabycia prawa do emerytury zostaną spełnione do 31 grudnia 2008 r.

Istotnie, zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, różnica pomiędzy art. 184 a art. 32 i art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. polega wyłącznie na tym, że ten pierwszy dotyczy osób, które w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej legitymowały się już wymaganymi okresami zatrudnienia, w tym okresem pracy w warunkach szczególnych, ale nie osiągnęły jeszcze wieku emerytalnego, natomiast dwa ostatnie mają zastosowanie do ubezpieczonych, którzy wymagany staż ogólny lub szczególny osiągnęli po dniu wejścia w życie powołanej ustawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 325/11, LEX nr 1125267; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 199; 18 lipca 2007 r., I UK 62/07, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 269). Sąd Apelacyjny powinien był więc rozważyć, czy skarżący nie spełnił warunku

15 lat pracy w warunkach szczególnych w okresie do 31 grudnia 2008 r., a nie tylko do 1 stycznia 1999 r. Jednocześnie jednak skarżący nie podważył stosownymi zarzutami ustaleń faktycznych przyjętych w podstawie zaskarżonego wyroku. Sformułowany w skardze zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. jest bowiem w istocie rzeczą zarzutem naruszenia prawa materialnego, przez niezastosowanie art. 46 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami przyjętymi w podstawie faktycznej zaskarżonego wyroku. Z ustaleń tych wynika, że obowiązki skarżącego jako kierownika Działu Administracyjno-Ekonomicznego polegały na nadzorowaniu i organizacji pracy w jednostkach podległych, tj. sekcji gospodarczej, sekcji żywienia, kuchni, pralni, szwalni, sporządzaniu sprawozdań z działalności pionu administracyjno-gospodarczego nadzór nad podległymi jednostkami. Pełnomocnik skarżącego wskazał, że w miejscu pracy odwołującego się funkcjonowało laboratorium środowiskowe dokonujące badania prątków gruźlicy, a zatem w miejscu pracy odwołującego się były wykonywane (przez personel medyczny) prace przy pobieraniu prób i badaniach w warunkach i na stanowiskach pracy szkodliwych dla zdrowia (Dział XII pkt 6 Wykazy A rozporządzenia). Jego zdaniem, odwołujący się, jako kierownik Działu Administracyjno-Ekonomicznego, wykonywał więc czynności z zakresu dozoru inżynieryjno-technicznego w miejscu pracy, gdzie personel medyczny wykonywał prace określone powyżej (Dział XIV pkt 24 Wykazy A rozporządzenia z 1983 r.), a zatem wykonywał pracę w warunkach szczególnych, uprawiającą go, zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia, do wcześniejszej emerytury, niemniej jednak nie na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, z dniem 1 stycznia 1999 r., lecz w okresie późniejszym na podstawie art. 46 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1, 2 i 4 tej ustawy. W związku z tym zarzutem należy wskazać, że nawet, gdyby przyjąć (co nie zostało w sprawie ustalone), że „w miejscu pracy odwołującego się funkcjonowało laboratorium środowiskowe”, w którym praca zgodnie z Działem XII pkt 6 Wykazy A rozporządzenia, jest pracą w szczególnych warunkach, to w ustalonych okolicznościach sprawy nie może to prowadzić do wniosku, że skarżący wykonywał pracę mającą taki charakter. Zgodnie z ustalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, prace pracownika dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i

wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A (pkt 24 działu XIV), można uznać za prace w szczególnych warunkach, gdy dozór polega na sprawowaniu, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, bezpośredniego nadzoru nad wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach (zob. wyroki z dnia; 23 marca 2012 r., II UK 297/11, LEX nr 1214582 i 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653). Tymczasem w świetle ustaleń faktycznych, skarżący nie sprawował bezpośredniego nadzoru nad pracą laboratorium środowiskowego, co więcej w ogóle takiego nadzoru nad laboratorium nie sprawował. Skoro więc nie można wziętego pod uwagę przez Sąd Apelacyjny okresu pracy od 1 kwietnia 1986 r. do 1 stycznia 1999 r., tj. okresu 12 lat i 9 miesięcy, zakwalifikować jako pracy w warunkach szczególnych, to uwzględnienie pozostałych okresów, tj. okresu pracy od 1 stycznia 1999 r. do 24 czerwca 2003 r., wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu na stanowisku kierownika Działu Administracyjno-Ekonomicznego oraz od 25 grudnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r. na stanowisku listonosza, nie mogłoby dać mu wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Na marginesie należy zauważyć, że Sąd nie rozważył, czy skarżący spełnia przesłanki do przyznania wcześniejszej emerytury na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (mężczyzna 60 lat i 35 lat okresu składkowego i nieskładkowego). Kwestia ta pozostaje poza zakresem kontroli kasacyjnej, skoro pełnomocnik skarżącego wyraźnie ograniczył podstawę naruszenia prawa materialnego do zarzutu naruszenia art. 46 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1, 2, 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Należy jednak wskazać, że jakkolwiek do 31 grudnia 2008 r. ubezpieczony mógł osiągnąć wymagany przez wymienione przepisy warunek osiągnięcia 35 lat okresu składkowego i nieskładkowego, to niewątpliwie nie osiągnął do tego czasu wieku 60 lat (urodzony 8 sierpnia 1950 r.), co w świetle ukształtowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego jest konieczną przesłanką nabycia prawa do wcześniejszej emerytury na warunkach określonych w tych przepisach (zob: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 199 oraz wyroki Sądu Najwyższego z: 18 lipca 2007 r., I UK 62/07, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 269; 16

czerwca 2011 r., III UK 217/10, LEX nr 950438; 18 marca 2014 r., II UK 389/13, LEX nr 1446449).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.